Vykintas Vaitkevičius

Vertingi radiniai iš Rytų ir Šiaurės rytų Lietuvos

2007 m. privatūs asmenys aptiko vertingų archeologinių radinių:

1) Maišiagalos apylinkėse, Vilniaus ir Širvintų r. paribiuose, rastas retas Rytų Lietuvoje kalavijo makštų apkalas. Radinys saugomas privačiai, akademiniam pasauliui tapo žinomas iš nuotraukos, paskelbtos internete (1 pav.).

Sprendžiant pagal nuotrauką, dirbinys yra geros būklės, nepaliestas ugnies, priklauso Vb apkalų tipui (pagal V. Kazakevičių), kuris datuojamas XI–XIII a. Artimiausia analogija žinoma iš Bajoriškio (Širvintų r.) (žr. *ATL 2006 metais,* V., 2007, p. 487).

2) Akmenos ir Suosos upelių santakos rajone, Lvovščiznos (*Львовщизна*) palivarko vietoje, į PV nuo Karaliūnų kaimo (Kupiškio r.) rasta reta archeologinėje medžiagoje lieta bronzinė kovos spragilo buožė (2 pav.). Dirbinys geros būklės, puošnus (gausiai ornamentuotas), prie korpuso buvo tvirtinamas odiniu diržu ar veikiausiai grandine. Lietuvoje šiam radiniui sunku rasti analogijų. Teigiama, jog Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje tokie ginklai dar buvo naudojami XV–XVI a. Radinį įsigijo VDKM.

3) Dirvonuojančiame Drageliškių kaimo lauke, apie 0,5 km į PR nuo Vosgėlių piliakalnio, Zarasų r., rastas 12,5 cm ilgio aptrupėjęs geležinis ietigalis profiliuota plunksna (3 pav.). Tame pačiame lauke buvo rastas ir susilydžiusio žalvarinio papuošalo fragmentas. Tai leidžia įtarti, kad šioje vietoje galėjo būti I tūkst. pilkapių. Radinys perduotas LNM.

Valuable finds from East and Northeast Lithuania

In 2007 private individuals found some valuable archaeological finds: 1) in the vicinity of Maišiagala, on the boundary between Vilnius and Širvintos districts, a rare 11th–13th-century scabbard chape (Fig. 1) was found; 2) at the site of a small estate near Karaliūnai village (Kupiškis district), a decorated bronze spiked ball from a flail (Fig. 2) was found. Such weapons were used in the Grand Duchy of Lithuania until the 15th–16th century; and 3) in a

1 pav. Kalavijo makštų apkalas iš Maišiagalos apylinkių. V. Vaitkevičiaus nuotr.

Fig. 1. A scabbard chape from the vicinity of Maišiagala.

0 3 cm

2 pav. Kovos spragilo buožė iš palivarko vietos prie Karaliūnų kaimo. V. Vaitkevičiaus nuotr.

Fig. 2. A spiked flail ball from a small estate site near Karaliūnai village.

0 3 cm

3 pav. Ietigalis iš Drageliškių kaimo lauko. V. Vaitkevičiaus nuotr.

Fig. 3. A spearhead from a field in Drageliškės village.

field in Drageliškės village, Zarasai district, a spearhead was found. It is possible that 1st millennium barrows existed in this location.

Ernestas Vasiliauskas

Mitologinių vietovių žvalgymai Joniškio r.

Joniškio literatų klubo „Audruvė“ iniciatyva, vykdant tęstinį projektą „Paribio rašytojai. Literatūra be sienų. Mitologinis paveldas“, rugpjūčio 16–18 d. organizuota kraštotyros ekspedicija, kurios tikslas – lokalizuoti XX a. 4 ir 8 dešimtmetį užfiksuotas vietas, vadinamas Raganynėmis ir Ragankalniais.

Bandyta lokalizuoti Ragankalnius Strielių kaime ir ties Katiliškių bei Bružo kaimais (Žagarės sen.), Raganynes – Paudruvėje, Mitkūnuose (Satkūnų sen.), Baravykuose (Saugėlaukio sen.) (1 pav.). 2002–2004 m. vietoves žvalgė, registravo ŠU doktorantė Nerija Bartkutė (informacija pateikta internetinėje svetainėje <http://www.neryte.lt:8080/db/#3377>).

Pavyko lokalizuoti Raganynę **Baravykų kaime**. Šiuo metu tai ariama vieta nedidelėje aukštumėlėje (2 pav.), keli šimtai metrų į PR nuo kaimo ir į R nuo Virčiuvio upelio. Iki XX a. 9 dešimtmečio čia buvo medinė dvaro sodyba. Šią vietovę atsimena daugelis kalbintų gyventojų iš Mindaugų, Baravykų, buvusio Skutenų kaimo.

Mitkūnų kaime pavyko lokalizuoti kitą vietą, vadinamą Raganyne. Tai buvusi sietuva dabar numelioruotame Audruvės upelio slėnyje (3 pav.). Pagal XX a. 4 dešimtmetyje fiksuotus duomenis, sietuva buvo 30x80 m dydžio. Kairiajame upelio krante yra neveikiančios kaimo kapinaitės, buvusios P kaimo gale. Jos apaugusios dideliais medžiais, užverstos akmenimis, suvežtais iš laukų. Šią vietovę atsimena daugelis kalbintų gyventojų iš Mitkūnų, Drąsutaičių kaimų.

Tame pačiame krante, keli šimtai metrų į R, šalia vieškelio Joniškis–Drąsutaičiai, miške yra senkapis, vadinamas Švedkapiais. Žmonių kaulų rasta tiesiant minėtą vieškelį. Aptikus juos kelias buvo pasuktas. Radiniai iš šio senkapio į muziejus nepateko. Galima manyti,

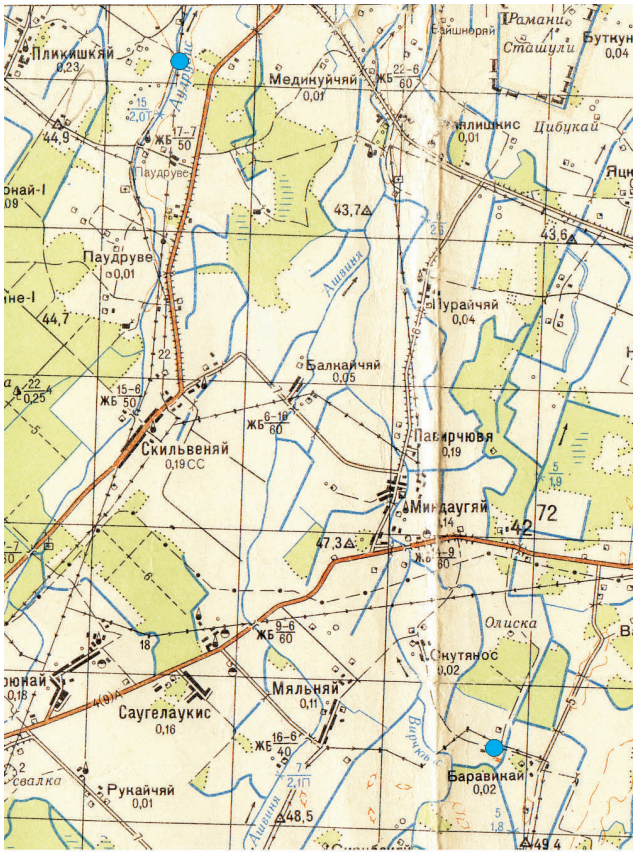

1 pav. Žvalgytų vietų žemėlapis (1980 m.):
1 – Raganynių lokalizacijos vietos

Fig. 1. A map of the surveyed sites (1980):
1 – Raganynė locations